

Nikola VOJČOVÁ, *Boj proti „nekalým živlům“ v Lišově v letech 1875–1914*, České Budějovice 2015 (bakalářská práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 62 s. včetně příloh.

Posudek vedoucí bakalářské práce

V současné době se součástí správní historie stávají výzkumy, které se zaměřují na bádání o dopadech správních mechanismů na společnost a o důsledcích, které tyto procesy měly ve vztahu k lidskému individuu a jeho sociální disciplinaci. Díky tomu patří mezi badatelsky vděčná a oblíbená témata oblasti jako kriminalita, delikventi, život na okraji společnosti a další související otázky. K této skupině badatelů se svou bakalářskou prací připojila také Nikola Vojčová, která se zaměřila na nižší soudnictví trestající drobné delikty, zejména pak na samosprávu v roli obecního trestního senátu a na její možnosti při zavádění a udržování veřejného pořádku v městečku Lišov v poslední čtvrtině 19. století a v letech před první světovou válkou.

V první úvodní pasáži (s. 5–7) autorka nejprve seznamuje se svým badatelským záměrem. Poté se soustřeďuje na dostupné prameny a sekundární literaturu, jejichž přehled podává.

Druhá kapitola (s. 8–16) je kompilativního charakteru. Zaměřuje se na soudnictví v rakouské monarchii od roku 1848 do roku 1914. Seznamuje s organizací a fungováním soudnictví a s odlišnostmi v kompetencích jednotlivých úrovní soudní správy. Vysvětluje dopady politických změn do roku 1867 na soudnictví. Kapitulu uzavírá pojednáním o policii a četnictvu, jejichž úkolem bylo udržování veřejného pořádku a stíhání přestupků a přečinů proti platnému právnímu řádu.

Třetí kapitola (s. 17–19) pojednává o trestním právu a jeho kodifikacích v rakouské monarchii od přelomu 18. a 19. století až po trestní řád z roku 1873, jímž se vývoj rakouské trestní justice zčásti završil. Autorka zde vychází nejen z literatury, ale také z textů jednotlivých kodifikací, a to jak v jejich tištěné, tak i v elektronické podobě.

Čtvrtá kapitola (s. 20–28) je postavena nejen na sekundární literatuře, ale z velké části také na poznatcích autorky získaných v pramenech. Zaměřuje se na městečko Lišov, na přehled jeho historie, na správu městečka před polovinou 19. století. Především se věnuje místní samosprávě po roce 1850 a zejména té části přirozené působnosti obce, do které spadal

výkon obecní policie. Samostatná podkapitola je věnována obecním strážníkům. Autorka představuje normy, jimiž se řídila jejich činnost, zejména instrukci městské rady z roku 1866. Rozebírá povinnosti strážníků, nároky na jejich osobní bezúhonnost, na jejich vzdělání atp., představuje mechanismus jejich najímání lišovskou městskou radou (cestou konkurzů), a také změny v personálním obsazení tohoto výkonného pořádkového orgánu. V poslední části kapitoly podrobně seznamuje s osobami všech pěti mužů, kteří se ve studovaném období stali v Lišově policejními strážníky a v této funkci obci sloužili až do první světové války.

Jádrem práce je pátá kapitola (s. 29–47), která vychází především z autorčina vlastního bádání a ve které se pokusila o co nejvěrnější zachycení problémů s veřejným pořádkem a bezpečností, s nimiž se městečko Lišov muselo vypořádat v posledních čtyřech dekadách před počátkem Velké války. Nejprve se zamýšlí obecně nad otázkou kriminality v 19. století, na což navazuje úvahou o zločinnosti v Lišově ve zkoumaném období. Poté delikty rozděluje podle jejich závažnosti a společenské nebezpečnosti (krádeže, urážka na cti, vypovězení z obce, potulka, polní pych, požáry, dobytčí mor) a tuto část své práce uzavírá podkapitolou o drobných deliktech, které se vyskytovaly zřídka, ale v některých případech se jednalo buď o kuriózní (automobilová nehoda, manželský svár) anebo o zajímavé záležitosti (nebezpečná studna). Je pouze škoda, že u každého z popisovaných případů neuvedla konkrétní citaci svého zdroje informací, ačkoliv lze předpokládat, že jde o dokumenty citované v předchozí podkapitole. V rámci obhajoby by tedy mohla autorka objasnit, z jakých zdrojů informace pro tuto část své práce čerpala.

V závěru (s. 48) autorka stručně shrnuje získané poznatky a kriminalitu v Lišově ve zkoumaném období hodnotí jako méně závažnou.

Práce obsahuje také další nezbytné součásti, jako je seznam zkratk a seznam použitých pramenů a literatury. Součástí práce jsou také vhodně zvolené obrazové přílohy, které dokumentují vzhled uniformy obecního strážníka, historický pohled na radnici, ve které obecní trestní senát zasedal, žádost o místo strážníka, ale také úřední dokumenty, které během správního řízení s delikventy u obecních orgánů v Lišově vznikaly.

Bakalářská práce Nikoly Vojčové představuje zdařilý pokus o studii z moderních správních dějin. Práci ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm **v ý b o r n ě**.

Pelhřimov, 24. srpna 2015

Mgr. Lenka Martínková, Ph. D.

Martínková